

Sygn. akt I ACa 707/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Paweł Rygiel (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Kus-Trybek SSA Marek Boniecki
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 21 sierpnia 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **Banku (...) S.A z siedzibą w W.**

przeciwko **M. P., P. R.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 24 października 2013 r. sygn. akt I C 1322/10

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że wskazaną tam datę 10.06.2011r. zastępuje datą 28.11.2011r.;**
- 2. w pozostałej części apelację oddala;**
- 3. zasądza od pozwanych M. P. i P. R. solidarnie na rzecz strony powodowej Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 2 700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

sygn. akt I ACa 707/14

UZASADNIENIE

Powód, Bank (...) S.A. w W., domagał się zasądzenia od M. P. i P. R. kwoty 78 883,21 zł. z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 1.04.2010r. do dnia zapłaty. Na uzasadnienie żądania wskazał, że pozwani byli poręczycielami weksla wystawionego przez kredytobiorców, K. Z. i A. Z..

Sąd Okręgowy, w dniu 1 lipca 2010 r., wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, którym nakazał pozwanym solidarnie, aby zapłacili stronie powodowej kwotę 78.883,21 zł z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 1.04.2010 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.604 zł tytułem kosztów postępowania.

W zarzutach od nakazu zapłaty pozwani wnieśli o uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa, zarzucając, że umowa kredytu zawarta przez małżonków Z. została, na mocy aneksu, przewalutowana, na skutek czego doszło do nowacji i wygaśnięcia poręczenia, że deklaracja wekslowa zawiera uchybienie formalne, bowiem nie zawarto w niej słowa „poręczam”, oraz że pozwani podpisali weksel jedynie z grzeczności, a nie w celu udzielenia poręczenia.

Nadto pozwana M. P., w związku z dokonywanymi w toku postępowania wpłatami wobec banku na poczet zadłużenia, podniosła, iż czuje się oszukana przez stronę powodową, bowiem jej wpłaty winny być zaksięgowane na poczet należności głównej a nie odsetek.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy utrzymał w mocy nakaz zapłaty z dnia 1 lipca 2010 r. w części nakazującej pozwanym M. P. i P. R. solidarnie zapłatę na rzecz strony powodowej Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 78.883,21 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 czerwca 2011 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 4.604 zł tytułem kosztów postępowania (pkt I), a w pozostałej części uchylił wyżej opisany nakaz zapłaty w tym zakresie oddalił powództwo (pkt II).

Sąd I instancji ustalił, że w dniu 21 grudnia 2000 r. powodowy Bank oraz K. Z. i A. Z. zawarli umowę kredytową na indywidualne budownictwo mieszkaniowe. Kwota kredytu wynosiła 135.000 zł. Na zabezpieczenie tej umowy wystawili oni weksel in blanco., na którym, na drugiej stronie, pozwani napisali słowo „poręczam” i podpisali się. Pozwali podpisali deklarację wekslową.

W dniu 3 stycznia 2002 r. strona powodowa oraz kredytobiorcy zawarli aneks do umowy, w którym wskazano, iż na ten dzień zaległość wynosi 130.298 zł. Dokonano przewalutowania kredytu wg. kursu 1 USD = 3.9144 zł. i kwota ta wynosiła 33.286,84 USD. Zmiany dotyczyły także terminu i wysokości rat kredytowych.

A. Z. i K. Z. nie spłacali swoich zobowiązań, wobec czego Bank wypowiedział im umowę. O wypowiedzeniu zostali zawiadomieni tak kredytobiorcy jak i pozwani poręczyciele.

Strona powodowa wypełniła weksel i pismem z dnia 23 marca 2010 r. zawiadomiła o tym K. i A. Z. oraz pozwanych P. R. i M. P.. Pozwani zawiadomienie otrzymali w dniu 24 marca 2010 r. Mimo wezwań do zapłaty dług nie został spłacony.

Na dzień wystawienia weksla zadłużenie wynosiło wraz odsetkami – 78.883,21 zł.

Po wydaniu nakazu pozwana uiściła kwotę 12.200 zł, którą to kwotę strona powodowa zaliczyła na poczet odsetek naliczonych od należności głównej, co do odsetek za okres od 1 kwietnia 2010 r. do dnia 9 czerwca 2011 r.

Sąd I instancji wskazał także, że pozwany P. R. wystąpił przeciwko stronie powodowej do sądu o ustalenie, że poręczenie wygasło. Powództwo to zostało oddalone prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Wadowicach w sprawie o sygn. I C 157/10.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy uznał zgłoszone roszczenie za uzasadnione, a podniesione przez pozwanych zarzuty za pozbawione podstaw. Wskazał, że roszczenie strony powodowej znajduje uzasadnienie w treści art. 28, art. 104 i art. 32 Prawa wekslowego. Sąd podkreślił, że przedłożony do akt weksel spełnia wszystkie wymogi z art. 101 ustawy Prawo wekslowe, jak też poręczenie wekslowe zostało prawidłowo ustanowione - na drugiej stronie weksla pozwani podpisali się, a podpis został poprzedzony słowem „poręczam” (art. 31 Prawo wekslowego).

Odnosząc się do zarzutów pozwanych Sąd I instancji wskazał, że zarzut wygaśnięcia zobowiązania w związku z zawarciem aneksu do umowy kredytowej, w świetle treści art. 10 Prawa wekslowego, nie mógł odnieść skutku. Bezasadne jest bowiem twierdzenie pozwanych, że zawarcie aneksu z dnia 3 stycznia 2002 r. spowodowało

wygaśnięcie pierwotnej umowy, ponieważ doszło do odnowienia zobowiązania. Przedmiotowym aneksem dokonano jedynie przewalutowania dotychczasowego zobowiązania, zmiany terminu płatności kredytu, zmieniono także wysokość rat i ich ilość. Nie jest to wystarczające do przyjęcia, że doszło do odnowienia, w szczególności jeżeli zważyć, że zgodnie z art. 506 § 2 kc, w razie wątpliwości poczytuje się, że zmiana treści dotychczasowego zobowiązania nie stanowi odnowienia. Nadto twierdzenie pozwanych, że wskutek podpisania aneksu zmianie uległa wysokość raty, co ma mieć wpływ na dopuszczalność wystawienia weksla, nie jest uzasadniona. Pozwani poręczyli bowiem weksel, a nie umowę kredytu.

Za bezzasadny Sąd uznał zarzut poręczenia z grzeczności. Wskazał, że w istocie „grzeczność” jest pobudką działania, irrelevantną z punktu widzenia zobowiązania. Jeżeli nawet pobudką działania była grzeczność, to poprzez poręczenie wekslowe przyjęło się realne zobowiązanie.

Za nieuzasadniony Sąd uznał zarzut naruszenia art. 138c § 3 kw. Przepis ten wszedł w życie w dniu 19 września 2002 r, podczas gdy przedmiotowy weksel został wystawiony w 2000.r.

Wreszcie za chybione uznał Sąd Okręgowy twierdzenia pozwanej o wadliwym zarachowaniu dokonywanych przez nią wpłat. Stosownie bowiem do treści art. 451 § 1 kc, strona powodowa prawidłowo wpłaconą kwotę 12.200 zł w pierwszej kolejności zaliczyła na poczet odsetek. Kwota ta odpowiada odsetkom naliczonym od należności głównej za okres od 1 kwietnia 2010 r. do dnia 9 czerwca 2011 r.

Uwzględniając powyższe Sąd uchylił nakaz zapłaty o oddalił powództwo jedynie w zakresie wynikającym z dokonanej przez pozwaną wpłaty tj. w zakresie należności odsetkowej za w/w okres, utrzymując nakaz zapłaty w mocy w pozostałej części.

Pozwani, w oddzielnie wniesionych apelacjach od wyżej opisanego wyroku, podnieśli tożsame zarzuty, a to:

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że wartość dochodzonej kwoty wynosi 78.883,21 zł z odsetkami od dnia 10 czerwca 2010 r., podczas gdy pozwana kontynuując ugodę z wierzycielem wpłaciła na jego rzecz dalsze kwoty;
- naruszenie art. 233 kpc przez dowolną a nie swobodną ocenę dowodów prowadzącą do oceny, że zmiana umowy kredytowej dokonana przez bank i kredytobiorców nie będzie miała wpływu na dalszą wolę poręczenia weksla przez poręczycieli;
- naruszenie art. 69 i in. Prawa wekslowego i prawa cywilnego poprzez uznanie, że zmiana istotnych elementów umowy kredytowej nie miała wpływu na ważność weksla oraz uznanie, że przy tak zmienionych elementach umowy poręczyciele ponownie poręcziliby weksel;
- naruszenie art. 506 kc przez jego niewłaściwe zastosowanie i nie przyjęcie, że aneks z dnia 3 stycznia 2002 r. do umowy kredytowej był w istocie odnowieniem.

Każdy z apelujących wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie nakazu zapłaty w całości i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów postępowania apelacyjnego, ewentualnie – o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania. Nadto strona powodowa przyznała fakt, iż pozwana dokonała dalszych wpłat na poczet zadłużenia w łącznej wysokości 4.800 zł, która to kwota została zaliczona przez bank na zaległe odsetki od należności głównej za okres od 10 czerwca 2010 r. do 27 listopada 2010 r. W tym zakresie strona powodowa cofnęła powództwo.

Pozwani nie złożyli oświadczenia co do ewentualnej zgody na cofnięcie powództwa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Ustalenia dokonane w pierwszej instancji są prawidłowe i Sąd Apelacyjny przyjmuje je za własne. Zostały oparte o wszystkie zaferowane przez strony dowody, których ocena mieści się w granicach wyznaczonych art. 233 § 1 kpc. Podkreślenia wymaga, że fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy są w rzeczywistości niesporne, a kontrowersje dotyczą jedynie oceny prawnej ustalonych okoliczności faktycznych. Z tego punktu widzenia, w kontekście oceny, czy aneksem z dnia 3 stycznia 2002 r. doszło do nowacji zobowiązania kredytobiorców, chybione jest odwołanie się do art. 233 § 1 kpc, skoro pozwani nie kwestionują treści samego aneksu, a jedynie jego ocenę prawną.

Nie może także odnieść skutku zarzut błędnego ustalenia wysokości zobowiązania wynikającego z umowy kredytowej. Sama wysokość należności głównej nie jest sporna, a wątpliwości apelujących wynikają wyłącznie z faktu dokonywania przez pozwaną bieżących wpłat na poczet zadłużenia, w tym już po wydaniu zaskarżonego wyroku. Zważyć zatem należy, że strona powodowa potwierdziła fakt uiszczenia dodatkowo kwoty 4.800 zł na poczet zadłużenia i oświadczyła, że wpłatę tej kwoty zaliczyła na poczet zaległych odsetek od należności głównej, za okres od 10 czerwca 2010 r. do 27 listopada 2010 r.

Trafnie przy Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 451 § 1 i 2 kc, dłużnik mający względem tego samego wierzyciela kilka długów tego samego rodzaju może przy spełnieniu świadczenia wskazać, który dług chce zaspokoić, jednakże to, co przypada na poczet danego długu, wierzyciel może przede wszystkim zaliczyć na związane z tym długiem zaległe należności uboczne oraz na zalegające świadczenia główne. Tym samym powodowy bank był uprawniony do takiego zarachowania dokonanych wpłat.

Nie mogą odnieść skutku wszelkie zarzuty apelujących podnoszące naruszenie przepisów prawa materialnego. Rozważania prawne Sądu Okręgowego w pełni zasługują na akceptację.

Dodatkowo podnieść należy, że tak pozwana jak i pozwani wytoczyli przeciwko bankowi powództwa o ustalenie wygaśnięcia spornego poręczenia wekslowego. Podstawą zgłoszonych roszczeń były tożsame zarzuty do podniesionych w niniejszej sprawie, sprowadzające się do twierdzenia, że sporne poręczenie wekslowe wygasło wskutek zawarcia przez bank i kredytobiorców aneksu w dniu 3 stycznia 2002 r. będącego w istocie odnowieniem, że podpisali weksel jedynie z grzeczności oraz, że deklaracja wekslowa zawierała wady formalne skutkujące nieważnością poręczenia. Z uwagi na toczące się przedmiotowe postępowanie niniejsza sprawa była zawieszona. Prawomocnym wyrokiem z dnia 30 czerwca 2011 r. Sądu Okręgowego w Wadowicach doszło do oddalenia powództwa P. R., przy czym podstawą wyrokowania była ocena, że poprzez zawarcie spornego aneksu nie doszło do odnowienia zobowiązania kredytowego kredytobiorców. Za nieuzasadnione Sąd uznał także dalsze zarzuty poręczycieli.

Zważyć zatem należy, że opisany wyżej wyrok, w świetle art. 365 kpc, wiąże w niniejszej sprawie w stosunku do pozwanego P. R.. Zgodnie z tym przepisem, prawomocne orzeczenie wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Związanie, o którym mowa w cyt. przepisie, polega na związaniu dyspozycją zawartą w sentencji wyroku skonkretyzowanej, zindywidualizowanej i trwałej normy prawnej wywiedzionej przez sąd z norm generalnych i abstrakcyjnych zawartych w przepisach prawnych. Inne sądy, organy państwowe oraz organy administracji publicznej są związane prejudycjalnie, czyli nie mogą dokonać odmiennej oceny prawnej roszczenia niż zawarta w prejudykacie, ale także nie mogą dokonać odmiennych ustaleń faktycznych.

Uwzględniając powyższe wskazać należy, iż opisany wyżej wyrok Sądu Okręgowego w Wadowicach zostało już przesądzone, że w stosunku do P. R. powodowy bank ma nadal ważne zobowiązanie z tytułu poręczenia wekslowego umowy kredytowej małżonków Z.. Po wydaniu tego wyroku nie doszło do zmiany okoliczności faktycznych (poza faktem uiszczenia przez pozwaną oznaczonych kwot na poczet zadłużenia) pozwalających na ocenę, że z innych przyczyn zobowiązanie to wygasło.

Sądowi Apelacyjnemu nie są znane losy sprawy, w której doszło do wytoczenia powództwa przeciwko powodowemu bankowi przez pozwaną M. P.. Stąd brak jest podstaw do przyjęcia istnienia w stosunku do tej pozwanej związania prawomocnym wyrokiem.

W stosunku do tej pozwanej Sąd Apelacyjny w pełni akceptuje ocenę prawną Sądu I instancji, że aneks z dnia 3 stycznia 2002 r. nie stanowi odnowienia w rozumieniu art. 506 kc. Podkreślenia wymaga, że odnowienie nie stanowi zmiany pierwotnej umowy, ale zaciągnięcie nowego zobowiązania w celu umorzenia poprzedniego. Tymczasem z treści spornego aneksu w oczywisty sposób wynika, iż intencją banku i kredytobiorców było wyłącznie dokonanie zmian w łączącej ich umowie, tak co do waluty kredytu, jak i terminów i wysokości rat kredytowych. Nadto – jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 407/07 - z art. 506 k.c. wynika, że strony muszą wyrazić zamiar umorzenia istniejącego zobowiązania. Zamiar musi być na tyle dostatecznie uzewnętrzniiony, by nie powstała wątpliwość, czy w ogóle zaistniał. Zamiaru stron nie można bowiem domniemywać (art. 506 § 2 k.c.), a w razie wątpliwości nie można uznać, że doszło do zawarcia nowej umowy. Ostatecznie Sąd Najwyższy wskazał, że „podpisanie aneksu do umowy o kredyt (...) wiąże się z przedłużeniem odpowiedzialności poręczyciela za spłatę wierzytelności banku.”

Przy takiej ocenie bezprzedmiotowe są dalsze zarzuty apelującej pozwanej, odnoszące się do hipotetycznych twierdzeń, że nie udzieliłaby poręczenia umowie o treści wynikającej ze spornego aneksu. Na marginesie jedynie wskazać należy, że ostatecznie podpisanie aneksu (przewalutowanie kredytu) skutkowało tym, że zadłużenie jest niższe niż miałoby to miejsce bez zawarcia spornego aneksu.

W pozostałej części Sąd Apelacyjny w pełni podziela argumentację prawną Sądu Okręgowego.

Ostatecznie, apelacje pozwanych są bezzasadne, a zmiana zaskarżonego wyroku wynika jedynie z faktu dokonania przez pozwaną dalszych wpłat na skutek zadłużenia.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 386 § 1 kpc i art. 385 kpc, orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc. Zważyć należy, że zmiana zaskarżonego wyroku dotyczy niewielkiego zakresu. Związana jest z dobrowolną spłatą dochodzonego roszczenia i w tym zakresie strona powodowa złożyła oświadczenie o cofnięciu powództwa.

Na zasądzone koszty postępowania apelacyjnego składa się kwota opłaty wynagrodzenia pełnomocnika zawodowego, zgodnie z § 6 pkt 6 w zw. z § 13 ust.1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm).